

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ŠUMPERK
8. května 63, 787 01 Šumperk
tel./fax: 581 031 302, e-mail: krivohlavek@hluchak.cz

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

na období: 2023 – 2026

Zpracovala: Mgr. Pavlína Kopecká
(školní metodik prevence)

Schválil: Mgr. Pavel Křivohlávek
(ředitel školy)

Školní preventivní strategie jsou dlouhodobým preventivním programem, na jehož základě je utvářen aktuální preventivní program školy pro daný školní rok. Je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Při tvorbě Školních preventivních strategií vychází škola z těchto dokumentů:

- Národní strategie primární prevence MŠMT na léta 2019-2027
- Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2023-2026
- Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2023-2026

Základním principem prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a k rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti.

Cílem působení školy v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku:

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná a pokud možno správná rozhodnutí
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit nebo nalézat pomoc pro řešení problémů
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek

1. Základní cíle

- vychovávat žáky ke zdravému životnímu stylu
- vytvářet pozitivní sociální klima – navozovat pocit důvěry, minimalizovat nadměrný tlak na výkon, vytvářet podmínky pro zařazení se do skupiny a práci ve skupině vrstevníků, vytvářet atmosféru pohody a klidu, bez strachu a nejistoty.
- zvyšovat sociální kompetence žáka – rozvíjet sociální dovednosti, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnost za vlastní chování a uvědomování si důsledků jednání
- posilovat komunikační dovednosti – zvyšovat schopnost řešit problémy, konflikty, učit adekvátní reakci na stres, neúspěch a kritiku.
- rozvíjet dovednosti žáka směřující k odmítání sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona
- formovat postoje ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstovat právní vědomí, mravní a morální hodnoty, humanistické a multikulturní postoje

2. Klíčové vyučovací oblasti

- oblast zdravého životního stylu - výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity
- oblast přírodovědná – biologie, fyziologie, chemie
- oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence
- oblast sociálně právní – právní aspekty sociálně patologických jevů, postoj společnosti k společensky nežádoucím jevům, práva a povinnosti dítěte

3. Preventivní témata v rámci vzdělávacích oborů (předmětů)

Témata prevence rizikového chování u dětí, žáků a studentů jsou ve školním vzdělávacím programu zařazena do vzdělávacích oblastí a oborů výchova k občanství, výchova ke zdraví, člověk a jeho svět, přírodopis, český jazyk, chemie, výtvarná výchova, tělesná výchova a do volitelných předmětů.

Prevence rizikového chování u dětí, žáků a studentů je zaměřena na tyto oblasti:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- záškoláctví
- kriminalita, delikvence, vandalismus a jiné formy násilného chování
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- užívání návykových látek (včetně opomíjeného alkoholu a kouření – cigarety, elektronické cigarety), anabolik, medikamentů a dalších látek
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)
- sekty, politický a náboženský extremismus
- divácké násilí
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- týrání a zneužívání dětí
- komerční sexuální zneužívání dětí
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy

Interaktivní metody ve výuce:

- a) na prvním stupni rozvíjet schopnosti žáka diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty prostřednictvím např. komunitního kruhu, simulačních her, kreslení...
- b) na 2. stupni využít diskuse, nácviku verbální a nonverbální komunikace, simulačních her, hraní rolí (jiných rolí než jsem „já“), empatie, brainstormingu, projektů kreslení

4. Vymezení kompetencí žáků souvisejících s prevencí rizikového chování žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením (cigarety, elektronické cigarety), pitím alkoholu, užíváním drog, zneužívání léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti o tom, jak udržovat zdraví, a o zdravém životním stylu

4. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které je z hlediska zdraví vhodné zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl

- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření (cigarety, elektronické cigarety), používání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umějí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou činnost
- umějí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- dokáží rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jejich práva
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. - 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umějí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umějí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní i sociální
- dokáží zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umějí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- vědí, co je podstatou zdravého životního stylu, a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace a duševní hygieny
- vědí, že zneužívání dítěte je trestné
- dokáží diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- vědí, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umějí o nich diskutovat

5. Systém organizace primární prevence ve škole (Školní poradenské pracoviště)

A) Školní metodik prevence:

- zpracovává Školní preventivní program (školní preventivní strategie)
- na základě školního preventivního programu zpracovává Preventivní program na školní rok

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ŠUMPERK

8. května 63, 787 01 Šumperk

tel./fax: 581 031 302, e-mail: krivohlavek@hluchak.cz

- a vyhodnocuje jeho účinnost
- vzdělává se v oblasti prevence (dlouhodobé vzdělávání ŠMP – ve spolupráci s PPP Šumperk nebo dle aktuálních nabídek)
- spolupracuje s vedením školy, školní psychologkou, výchovnou poradkyní, třídními učiteli
- zajišťuje odbornou úroveň nástěnky, ve spolupráci s dětmi ji aktualizuje
- vede přehled preventivních aktivit a průběžně je vyhodnocuje
- vede a aktualizuje odbornou knihovnu, videotéku a poskytuje odborné pomůcky ostatním kolegům a dle možností i žákům
- spolupracuje s ostatními odborníky
- formou dotazníkových akcí mapuje sociální klima v jednotlivých třídách, výsledky zpracovává a navrhuje případná řešení problematických kolektivů
- spolupracuje úzce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů možného výskytu sociálně patologických jevů
- zajišťuje realizaci KPPŠ (Komplexní preventivní program Šumperk) ve škole

B) Školní psycholog:

- vede individuální psychologické konzultace s žáky, rodiči, pedagogy
- pravidelně konzultuje s pedagogy – monitoring situace ve třídě, kazuistiky apod.
- zajišťuje krizovou intervenci v případě akutních psychických obtíží v době školní docházky
- účastní se náslechlů v hodinách – pro potřeby pedagoga, diagnostiku kolektivu, pozorování jednotlivce
- vede programy ve třídách zaměřené na prevenci – spolupráce, komunikace, třídní pravidla, začlenění nového nebo vyloučeného žáka...
- řeší akutních problematických situací ve třídách
- spoluúčastní se na řešení šikany, vyšetřování, zajištění obětí a péče o kolektiv třídy
- připravuje adaptační kurzy pro žáky 6. tříd
- nabízí kariérové poradenství – testování žáků 9. tříd, individuální konzultace

C) Výchovný poradce:

- metodicky usměrňuje a sjednocuje diagnostickou činnost třídních učitelů a poskytuje jim metodickou pomoc
- organizuje individuální porady s rodiči při řešení výchovných a vzdělávacích problémů žáků
- pomáhá třídním učitelům při vyhledávání a sledování problematických žáků, dává návrhy na další péči o tyto žáky
- pomáhá učitelům při shromažďování podkladů pro psychologická a speciálně pedagogická vyšetření
- vede databázi integrovaných žáků, spolupracuje s PPP a SPC, soustřeďuje odborné zprávy o žácích v poradenské péči
- pomáhá při řešení konfliktních situací ve škole (rodiče – učitel, učitel – žák, žák – žák)
- spolu s vedením školy zajišťuje spolupráci s orgány státní správy a samosprávy, zejména s OSPOD a Policií ČR
- poskytuje poradenskou činnost pro rodiče a žáky při volbě povolání

D) Třídní učitelé:

- spolupracují se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílejí se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- motivují žáky k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, dbají na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě), podporují rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky
- zprostředkovávají komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru
- jsou garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků jejich třídy
- získávají a udržují si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí
- aktivně se zapojují do dotazníkových akcí a do hledání řešení k odstraňování případných negativních jevů
- sledují důsledně absenci žáků v rámci prevence záškoláctví

E) Pedagogičtí pracovníci:

- spolupracují se školní metodičkou prevence, školní psycholožkou a výchovnou poradkyní
- věnují pozornost problematickým žákům, odhalují projevy asociálního chování mezi žáky
- zajišťují důslednou kontrolu zaměřenou na prevenci kouření (cigarety, elektronické cigarety), užívání alkoholických nápojů a ostatních návykových látek ve škole a na akcích organizovaných školou
- věnují zvýšenou pozornost žákům handicapovaným, žákům se zdravotními a sociálními riziky a aktuálními problémy
seznamují se s pravidly postupu při uplatňování intervencí v případě rizikového chování žáků

6. Preventivní programy pro žáky:

- program KPPŠ (Komplexní preventivní program Šumperk) – soubor povinných, cyklicky se opakujících přednášek pro žáky 4., 5., 6., 7., 8. a 9. ročníků
- preventivní programy Poradny zdraví
- ekologické programy pro žáky školy
- adaptační kurzy pro 6. třídy
- rozšiřující vzdělávací přednášky pro ostatní ročníky dle nabídky ostatních institucí

7. Aktivity pro žáky mimo vyučování

A) Nabídka volnočasových aktivit, kroužků ŠK a ŠD (viz příloha PPŠ)

B) Jednorázové akce:

- projektové dny
- sběrové akce (Recyklohraní, papír, kaštany,...)
- nabídky ostatních institucí (např. SVC Doris Šumperk, PPP Šumperk, Poradna zdraví Šumperk)
- exkurze a výlety
- dotazníkové akce
- KPPŠ (viz PPŠ)

C) Konzultační hodiny:

ŠMP: Mgr. Pavlína Kopecká – kdykoli o přestávce nebo po předchozí domluvě

Výchovné poradkyně: Mgr. Irena Rutarová a Mgr. Jolana Ondráčková – v případě potřeby, kdykoli o přestávce nebo po předešlé domluvě

Školní psycholog: Mgr. Natálie Heiderová – o přestávkách, kdykoli po domluvě

D) Školní samospráva:

- školní samospráva se schází pod vedením ředitele školy na plánovaných schůzkách

8. Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s Preventivním programem školy (PPŠ) na třídních schůzkách:
 - třídní schůzky, konzultační dny
 - celoškolské akce pro rodiče a děti (Dýňování, Velikonoční dílna, Zahradní slavnost, ...)
 - webové stránky
 - nástěnka
 - Bulletin

9. Informace, kontakty na spolupracující organizace

A) Stálá nástěnka:

- pro žáky i rodiče – chodba vedle ředitelny, u hlavního vchodu do budovy, Školní poradenské pracoviště (u kabinetu Z a F 3.patro)

B) Kontakty na spolupracující organizace:

- Viz. Příloha PPŠ
- nástěnky na chodbách

C) Postup školy v případě výskytu rizikového chování

V případě výskytu rizikového chování se škola opírá o Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j.: 21291/2010-28). Na základě jeho příloh jsou pro vybrané oblasti rizikového chování zpracovány metodické pokyny k odhalování

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ŠUMPERK
8. května 63, 787 01 Šumperk
tel./fax: 581 031 302, e-mail: krivohlavek@hluchak.cz

a řešení případů ... (viz seznam příloh).

V praxi slouží zaměstnancům zjednodušené krizové plány s postupy „Co dělat, když...“ se vyskytne konkrétní krizová situace.